ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 16ης Δεκεμβρίου 1993 *

Στην υπόθεση C-307/91,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του tribunal de paix de Luxembourg προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Association agricole Luxlait

και

Victor Hendel,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία ιδίως του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ 1984, L 90, σ. 13),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida, πρόεδρο τμήματος, F. Grévisse και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Darmon
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

— ο V. Hendel, εκπροσωπούμενος από τον Fernand Entringer, δικηγόρο Λουξεμβούργου,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Dierk Booss και Gérard Rozet, νομικούς συμβούλους,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της ενάγουσας της κύριας δίκης και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 26ης Νοεμβρίου 1992,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 3ης Φεβρουαρίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 1991, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Σεπτεμβρίου 1991, το tribunal de paix de Luxembourg υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, ένα προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ 1984, L 90, σ. 13).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Hendel, ο οποίος εκμεταλλεύεται γεωργική επιχείρηση, και της Association agricole Luxlait, με αντικείμενο τον υπολογισμό της συμπληρωματικής εισφοράς στην περίπτωση αλλαγής αγοραστή κατά τη διάρκεια της γαλακτοκομικής περιόδου.

3 Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1985, ο Hendel, γεωργός εγκατεστημένος στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, παρέδιδε το παραγόμενο στην εκμετάλλευσή του γάλα στη γεωργική ένωση Luxlait, της οποίας ήταν μέλος. Την 1η Ιανουαρίου 1986 εγκατέλειψε τη Luxlait, συμβληθείς με το γαλακτοκομείο Procola, στο οποίο έκτοτε παραδίδει την παραγωγή του.

4 Στις 30 Ιανουαρίου 1990, η ένωση Luxlait ενήγαγε τον Hendel ενώπιον του tribunal de paix του Λουξεμβούργου για την καταβολή ποσού 17 977 λουξεμβουργιανών φράγκων (LFR), το οποίο η ενάγουσα κατέβαλε ως συμπληρωματική εισφορά για το χρονικό διάστημα από 1ης Απριλίου έως 31ης Δεκεμβρίου 1985, λόγω της εκ μέρους του Hendel υπερβάσεως του ορίου παραδόσεων κατά το διάστημα αυτό. Ο Hendel αμφισβητεί το ύψος της συμπληρωματικής εισφοράς που η Luxlait επιχειρεί να μετακυλίσει εις βάρος του. Φρονεί δε ότι οι καθ' υπέρβαση του σχετικού ορίου παραδόσεις προς τη Luxlait κατά τους πρώτους εννέα μήνες της περιόδου 1985/86 πρέπει να συμψηφιστούν με τις χαμηλές παραδόσεις του προς την Procola κατά το υπόλοιπο της περιόδου. δηλ. κατά το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου έως 31ης Μαρτίου 1986.

5 Εκτιμώντας ότι η απόφαση που πρέπει να εκδώσει εξαρτάται από ένα ζήτημα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου, το tribunal de paix του Λουξεμβούργου ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία περί ποσοστώσεων παραγωγής γάλακτος, και πιο συγκεκριμένα το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, ότι, στο πλαίσιο της εναλλακτικής λύσεως Β, όταν κατά τη διάρκεια μιας γαλακτοκομικής περιόδου ο παραγωγός εγκαταλείπει τον αγοραστή του και συμβάλλεται με άλλον, ο παραγωγός αυτός υποχρεούται να τηρεί δύο ανεξάρτητες ποσοστώσεις και να καταβάλει δύο πρόστιμα, χωρίς να είναι δυνατόν να συμψηφιστεί η υπέρβαση του ορίου παραδόσεως προς τον έναν αγοραστή με την ελλειμματική παράδοση προς τον άλλον αγοραστή, οπότε θα επιβαλλόταν πρόστιμο μόνον αν έχει γίνει υπέρβαση της συνολικής ποσοστώσεως που έχει χορηγηθεί στον παραγωγό, ανεξαρτήτως της κατανομής μεταξύ των δύο αγοραστών;».

6 Πρέπει να σημειωθεί ότι δυνάμει του άρθρου 5γ, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 856/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984 (ΕΕ 1984, L 90,

σ. 10), το καθεστώς της εισφοράς τίθεται σε εφαρμογή σε κάθε περιοχή του εδάφους των κρατών μελών σύμφωνα με την εναλλακτική λύση Α (εναλλακτική λύση παραγωγού) ή την εναλλακτική λύση Β (εναλλακτική λύση αγοραστή) και ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου έχει επιλέξει την τελευταία εναλλακτική λύση.

7 Στην έκθεση ακροατηρίου εκτίθενται διεξοδικώς το ιστορικό της διαφοράς της κύριας δίκης, οι επίμαχες κοινοτικές διατάξεις, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

8 Με το ερώτημα που υπέβαλε, το tribunal de paix του Λουξεμβούργου ζητεί στην ουσία να διευκρινιστούν, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84, αφενός, ο τρόπος κατανομής της ατομικής ποσότητας αναφοράς μεταξύ του πρώτου και του δευτέρου γαλακτοκομείου, στην περίπτωση που ο παραγωγός αλλάξει, κατά τη διάρκεια της περιόδου, το γαλακτοκομείο με το οποίο είναι συμβεβλημένος και, αφετέρου, οι χρηματικές συνέπειες που θα έχει ο τρόπος κατανομής που θα δεχθεί το Δικαστήριο, στην περίπτωση που ο παραγωγός υπερβεί την ατομική ποσότητα αναφοράς.

9 Το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 προβλέπει ότι αν ένας αγοραστής υποκαταστήσει εν όλω ή εν μέρει έναν ή περισσότερους αγοραστές, η ετήσια ποσότητα αναφοράς καθορίζεται:

«— για το τέλος της τρέχουσας δωδεκάμηνης περιόδου, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου ή μέρους των ποσοτήτων αναφοράς au prorata του χρονικού διαστήματος που υπολείπεται.»

10 Το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ. 1984, L 132, σ. 11), διευκρινίζει, στην παράγραφο 1, ότι στο πλαίσιο της εναλλακτικής λύσεως Β, η ποσότητα αναφοράς του αγοραστή προσαρμόζεται για να ληφθούν, μεταξύ άλλων, υπόψη «(...) δ) οι περιπτώσεις υποκαταστάσεως που αναφέρονται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, συμπεριλαμβανομένης της περιπτώσεως που οι παραγωγοί αλλάζουν αγοραστή».

11 Με την απόφαση της 25ης Νοεμβρίου 1986, 201/85 και 202/85, Klensch (Συλλογή 1986, σ. 3477), το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι οι διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84, καλύπτουν, πέρα της ολικής ή μερικής υποκαταστάσεως ενός αγοραστή από άλλον, την αλλαγή αγοραστή με πρωτοβουλία του παραγωγού.

12 Στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι η ετήσια ποσότητα αναφοράς, η οποία χορηγείται ατομικώς στον παραγωγό από το πρώτο γαλακτοκομείο με το οποίο ήταν συμβεβλημένος, κατανέμεται μεταξύ του γαλακτομείου αυτού και των άλλων γαλακτοκομείων, με τα οποία ο παραγωγός συμβλήθηκε στη συνέχεια, αναλόγως του χρόνου που ήταν συμβεβλημένος με κάθε ένα από αυτά κατά τη διάρκεια της περιόδου.

13 Η ερμηνεία αυτή, εκ πρώτης όψεως πιστή στο γράμμα της επίμαχης κοινοτικής διατάξεως, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

14 Όπως προκύπτει από την απόφαση της 10ης Ιουλίου 1991, C-90/91 και C-91/91, Neu (Συλλογή 1991, σ. I-3617), η ελευθερία επιλογής οικονομικού εταίρου, ως ειδική έκφραση της αρχής της ελεύθερης ασκήσεως επαγγελματικών δραστηριοτήτων η οποία εντάσσεται στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, δεν θα μπορούσε να εξασφαλιστεί, αν η με πρωτοβουλία του παραγωγού αλλαγή του γαλακτοκομείου με το οποίο είναι συμβεβλημένος ήταν ικανή να επισύρει μείωση της ατομικής του ποσότητας αναφοράς, τη στιγμή που η μείωση αυτή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί στην περίπτωση που ο παραγωγός παραμείνει συμβεβλημένος με το ίδιο γαλακτοκομείο.

15 Πρέπει να διαπιστωθεί ότι με την προτεινομένη ερμηνεία, η οποία δεν οδηγεί τυπικά σε μείωση της ετήσιας ποσότητας αναφοράς, υφίσταται ο κίνδυνος τιμωρίας του παραγωγού που, κατά τη διάρκεια της περιόδου, αλλάζει το γαλακτοκομείο με το οποίο είναι συμβεβλημένος. Συγκεκριμένα, από το άρθρο 5γ, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, τρίτη περίπτωση, του κανονισμού 804/68, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 856/84, προκύπτει ότι το πρώτο γαλακτοκομείο μπορεί να μετακυλίσει στον παραγωγό την οφειλομένη από αυτό συμπληρωματική εισφορά, ακόμα και όταν ο εν λόγω παραγωγός, λαμβανομένων υπόψη των μικρών παραδόσεών του προς τον δεύτερο αγοραστή, δεν έχει υπερβεί την οικεία ετήσια ποσότητα αναφοράς.

16 Ωστόσο, ούτε η λύση που πρότεινε ο Hendel, δηλαδή του συμψηφισμού της υπερβάσεως του ορίου παραδόσεως προς τον πρώτο αγοραστή με την ισχνότερη παράδοση προς τον δεύτερο αγοραστή, χωρίς καθόλου να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που ο παραγωγός ήταν συμβεβλημένος με αυτούς τους δύο αγοραστές, μπορεί να γίνει δεκτή. Συναφώς, πρέπει να γίνει αναφορά στην απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 1988, C-61/87, Thevenot (Συλλογή 1988, σ. 2375), από την οποία προκύπτει ότι ο συμψηφισμός της υπερβάσεως των ποσοτήτων αναφοράς περιορίζεται, στο πλαίσιο της εναλλακτικής λύσεως Β (εναλλακτική λύση αγοραστή), στις ατομικές ποσότητες αναφοράς των παραγωγών που είναι συμβεβλημένη με τον ίδιο αγοραστή.

17 Το ίδιο ισχύει και για την πρόταση της Επιτροπής, κατά την οποία η ατομική ποσότητα αναφοράς του παραγωγού που πρέπει να λαμβάνει υπόψη έκαστος των διαδοχικών αγοραστών του μπορεί να στηριχθεί στο συγκεκριμένο όριο των παραδόσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τις τρεις προηγούμενες περιόδους. Συγκεκριμένα, η λύση αυτή δεν εξαλείφει τον προαναφερθέντα κίνδυνο τιμωρίας του παραγωγού λόγω αλλαγής του γαλακτοκομείου με το οποίο είναι συμβεβλημένος.

18 Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν ο παραγωγός καταφεύγει από έναν αγοραστή σε άλλον, η ατομική ποσότητα αναφοράς του παραγωγού, η οποία έχει χορηγηθεί από τον πρώτο αγοραστή για την τρέχουσα περίοδο, πρέπει να κατανέμεται μεταξύ του παλαιού και του νέου αγοραστή κατά τέτοιον τρόπο, ώστε, αφενός, η ετήσια ποσότητα αναφοράς που πρέπει να λάβει ο πρώτος αγοραστής να είναι ίση με την ποσότητα γάλακτος η οποία παραδόθηκε πράγματι κατά την περίοδο που ο παραγωγός ήταν συμβεβλημένος με αυτόν, και, αφετέρου, η ετήσια ποσότητα αναφοράς που περιέρχεται στον δεύτερο αγοραστή να αποτελείται από την υπολειπομένη ποσότητα η οποία προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ της ετησίας ποσότητας αναφοράς και της παραδοθείσας ποσότητας γάλακτος. Συγκεκριμένα, αυτός ο τρόπος κατανομής επιτρέπει τον συμβιβασμό της αρχής της ελευθερίας επιλογής οικονομικού εταίρου με τον περί συμψηφισμού κανόνα, κατά τον οποίο συμψηφισμός, στο πλαίσιο της εναλλακτικής λύσεως Β, μπορεί να γίνει μόνο μεταξύ παραγωγών που είναι συμβεβλημένοι με τον ίδιο αγοραστή.

19 Συνεπώς, στο ερώτημα που υπέβαλε το tribunal de paix του Λουξεμβούργου πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η ατομική ποσότητα αναφοράς του παραγωγού, η οποία έχει χορηγηθεί από τον πρώτο αγοραστή για την τρέχουσα περιόδο κατανέμεται, στην περίπτωση που ο παραγωγός, διαρκούσης της περιόδου, αλλάξει το γαλακτοκομείο με το οποίο είναι συμβεβλημένος, μεταξύ των διαδοχικών αγοραστών, κατά τέτοιον τρόπο ώστε να είναι ίση, για τον πρώτο αγοραστή, με τις ποσότητες που του έχουν όντως παραδοθεί και,

για τον δεύτερο αγοραστή, με την ετήσια ποσότητα αναφοράς του παραγωγού μείον τις ποσότητες που έχουν παραδοθεί στον πρώτο αγοραστή. Συνεπώς, υπέρβαση της ατομικής ποσότητας αναφοράς υφίσταται μόνον όταν ο παραγωγός, ανεξαρτήτως του αν ήταν συμβεβλημένος με τον έναν ή τον άλλον αγοραστή, έχει παραγωγή ανώτερη της ατομικής ποσότητας αναφοράς που του είχε χορηγηθεί για την εν λόγω περιόδο.

Επί των δικαστικών εξόδων

20 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε, με απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 1991, το tribunal de paix de Luxembourg, αποφαίνεται:

Το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η ατομική ποσότητα αναφοράς του παραγωγού, η οποία έχει χορηγηθεί από τον πρώτο αγοραστή για την τρέχουσα περίοδο κατανέμεται, στην περίπτωση που ο παραγωγός, διαρκούσης της περιόδου, αλλάξει το γαλακτοκομείο με το οποίο είναι συμβεβλημένος, μεταξύ των διαδοχικών αγοραστών, κατά τέτοιον τρόπο ώστε να είναι ίση, για τον πρώτο αγοραστή, με τις ποσότητες που του έχουν όντως παραδοθεί και, για τον δεύτερο αγοραστή, με την ετήσια ποσότητα αναφοράς του παραγωγού μείον τις ποσότητες που έχουν παραδοθεί στον πρώτο αγοραστή. Συνεπώς, υπέρβαση της ατομικής ποσότητας αναφοράς υφίσταται μόνον όταν ο παραγωγός, ανεξαρτήτως του αν ήταν συμβεβλημένος με τον έναν ή τον άλλον αγοραστή, έχει παραγωγή ανώτερη της ατομικής ποσότητας αναφοράς που του είχε χορηγηθεί για την εν λόγω περίοδο.

Moitinho de Almeida Grévisse Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Δεκεμβρίου 1993.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

J. C. Moitinho de Almeida